

Årsberetning for Moss Historielag 2024

Styret har også i 2024 vært spesielt opptatt av tiltak og verktøy for å få formidlet lokalhistorien til publikum. Dette først og fremst gjennom vår ordinære virksomhet med månedlige temamøter, to månedlige møter for publikum for å få hjelp til å finne slektninger, samt publisering av bilder og lokalhistorie på vår Facebook-side. I tillegg har vi jobbet aktivt i saker for bevaring av kulturminner, med innspill til politikerne og ved publisering i Moss Avis.

Vi er også spesielt glade for å videreføre vårt flerårige samarbeid med Malakoff vgs. for å bistå elever og lærere med deres prosjekt som handler om «Hus og folk i Moss».

En hovedsatsing i 2024 har vært bokprosjektet, en ny bok som handler om endring og utvikling i Moss de siste 25 år. Utgivelsen ble i april vedtatt utsatt til 2025. Dette fordi vi så at flere elementer ikke var helt på plass, slik som foto og småstoff, noe som er viktig for å sikre en kvalitetsmessig bok.

Styret

Styret ble valgt på årsmøtet i mars og har hatt følgende medlemmer:

- Per Vorum, leder
- Wenja Blomberg, nestleder
- Liv Berger, kasserer
- Paul Norberg, redaktør
- Kirsten Espegren, sekretær
- Svein Åge Lauritzen, styremedlem
- Harald Stenerud, styremedlem
- Arve Tomt Gundersen, styremedlem
- Camilla Gjendem, varamedlem
- Lennart Fløseth, varamedlem

Paul Nordberg har vært sykmeldt fra og med oktober 2024, og Oddvar Aasen har fungert som redaktør i resten av perioden. Styret hatt elleve styremøter i 2024.

Hovedtrekkene i økonomien

De største inntekstpostene er medlemskontingenten på kr 103650, grasrotandel fra Norsk Tipping på kr 32 304,61 og mva. refusjon på kr 18 878. Sparekontoen har innbrakt kr 16240 i renteinntekter. De største utgiftspostene er produksjon av Strandsitteren på kr 79856,25 og leie og strøm på Justus på kr44148.

Regnskapet viser et underskudd på kr 52 191,39, mens det var budsjettert med et underskudd på kr 53 329. Dette må ses i sammenheng med at utgifter og inntekter til Prosjektet «NY BOK» ennå ikke er påløpt fordi utgivelsen av boka er utsatt til 2025. Sommerturen ble subsidiert med kr 1352 9 og julebordet med kr 23 722. Moss Historielag har fremdeles en solid egenkapital på kr 483906.

Medlemstallet pr. 31.12. 2024 er 331. Dette en netto økning på 21 medlemmer i 2024.

Regnskapet er revidert og godkjent pr. 29. januar 2025.

Moss Historielags virksomhet og arrangementer i 2024

Åpne medlemsmøter med foredrag

Det er gjennomført totalt ti møter, inkludert årsmøtet og julemøtet. Syv av møtene på Moss kunstgalleri, ett på Mood kafe, ett på Malakoff videregående skole og julemøtet på Rundhuset i Nesparken. Antall frammøtte varierte mellom 25 og 60.

Gjennomførte møter:

- 1. februar: Det nye bokprosjektet ved Pål Bjerketvedt.
- 28. februar: Sentrumsplanen ved byplanlegger Philip Dixon Sandberg.
- 3. april: Kanalens historie ved Arve Tomt Gundersen.
- 13. mars: (årsmøtet): Lokalhistoriske bøker ved Inger Marie Spange fra Storybold.
- 15. mai: Krigen i Ukraina ved Tor A Sandli.
- 18. september: Om innvandring og tjenester til innvandrere ved enhetsleder i Moss kommune Hege Rytter Jakobsen.
- 16. oktober: Hva lærer ungdomsskoleelevene om 2. verdenskrig i Moss ved Lennart Fløseth.
- 20. november: Ørnulf Ree f. 1896 og hans slekt ved Wiggo Ree.
- 27. november: Presentasjon av prosjektet «Hus og Folk i Moss» I år var det kanalområdet opp til Torderød som var tema fortalt av elever og lærere fra 3 VGS.
- 3. desember (julebord): Hverdagshistorier fra sin oppvekst i Moss ved Gunnar Walter Richter Johansen.

Arrangementer

Sommertur

Årets sommertur ble arrangert 25. mai og gikk til Gamlebyen i Fredrikstad. 30 frammøtte ble guidet rundt og ble fortalt både om opprettelsen av byen i 1567 og den videre historien. Turen ble avsluttet med lunsj.

Vandringer

I forbindelse med Kulturminnedagene i Moss arrangerte Moss Historielag, v/Svein Åge Lauritzen, , en vandring i Nordre bydel den 2. september.

Moss Historielag, v/styremedlem Camilla Gjendem, gjennomførte den 16. september en vandring i Møllebyen for ansatte i Arealplanavdelingen i Drammen kommune.

Strandsitteren

I 2024 er det utgitt tre utgaver av Strandsitteren, medlemsbladet for Moss Historielag. Opplaget er på 425.

Paul Norberg var redaktør fram til oktober 2024, pga. sykdom ble deretter ble Oddvar Aasen konstituert redaktør. Redaksjonskomiteen har bestått av Elisabeth Vogt, Svein Åge Lauritzen og Oddvar Aasen. Korrekturleser er Katrine Bjørnstad. Aksell har ansvaret for trykking, og Storybold har ansvaret for layout. Oddvar Aasen har ansvaret for distribusjon av Strandsitteren.

Bladet distribueres til medlemmene og selges i løssalg på seks utsalgssteder. Strandsitteren har seks bud: Leif Norberg (Nordre bydel), Kristian Hjortkjær Hansen (Ekholt og Rygge), Per Vorum (Sentrum), Kirsten Espegren (Søndre Jeløy), Sigmund Retterås (Nordre Jeløy) og Johan Schiøtz Wibye (Refsnes).

Markedsføring

Hjemmesiden

Moss Historielag benytter hjemmesiden for å informere publikum om oss og våre aktiviteter.

Facebook

Styret har løpende lagt ut tekst og bilder om byen vår og informasjon om lagets aktiviteter. Vi har 1 158 følgere på FB.

E-post og sms

Styret sender e-post/sms til alle medlemmer om kommende arrangementer og annen informasjon som vi vurderer er nyttig for medlemmene.

Moss Avis

Som et ledd i markedsføringen har vi publisert tre artikler i Moss Avis; to i november og en i desember. Alle artiklene handlet om bevaring av kulturminner, jf. punkt om Kulturminner.

Deltakelse på stands

Moss Historielag hadde ved to anledninger egen stand i gågata:

Den 4. mai i forbindelse med «Turist i egen by» og 15. juni i forbindelse med Mossedagene.

Interne aktiviteter

Årsmøte i Østfold Historielag

Østfold Historielag sitt årsmøte 2024 ble holdt i Kongshallene på Fredriksten festning den 16. mars, med Berg, Rokke og Asak Historielag som vertskap. Fra styret i Moss Historielag møtte Per Vorum, Kirsten Espegren og Arve Tomt Gundersen. Årsmøtet valgte Oddvar Aasen som 1. varamedlem for 1 år. Oddvar Aasen er leder av bokkomiteen til Østfold Historielag, som deler ut tre bokpriser på hvert årsmøte, og Elisabeth Vogt er medlem i redaksjonskomiteen for Wivar. Kari Hanna Stumberg Omholt, Idd og Enningdalen Historielag, ble gjenvalgt som leder.

Møte med tillitsvalgte i Østfold Historielag

Østfold Historielags møte for tillitsvalgte var lørdag 28. september 2024 i Glasshuset på Ørje Bruk. Liv Berger og Kirsten Espegren deltok fra styret i Moss Historielag.

Styreweb

Moss Historielag har siden 2019 benyttet seg av den nettbaserte administrasjonsløsningen Styreweb. Vi benytter oss av modulene for arkiv, medlemsregister og e-post/sms tjenester, faktureringstjenesten, regnskapsrapporter og OCR tjenesten. I 2024 har vi ikke tatt i bruk nye moduler.

Dokumentasjon av boksamlingen til MH

Moss Historielag både kjøper og mottar lokalhistoriske bøker fra medlemmer og publikum. Bøkene blir katalogisert og plassert i vårt bibliotek på Justus.

Samarbeid med andre

Samarbeid Malakoff videregående skole

Moss Historielag har fortsatt samarbeidet med Malakoff videregående skole om prosjektet «Hus og Folk i Moss». I prosjektet bisto også i år både styremedlemmer og andre medlemmer med informasjon om, og en vandring i, det utvalgte området. I 2024 var det kanalområdet opp til Torderød. Elevene produserer bl.a. egne artikler om husene på Wikipedia.

Samarbeid med Moss kommune

I forbindelse med arkivmaterieell etter Moss Dagblad, har vi hatt et samarbeid med Moss kommune. Dette gjelder både for å få tilgang til dokumenter og foto, som er arkivert fysisk i Moss, og tilgang til det digitale billedarkivet som kommunen har mottatt fra Nasjonalbiblioteket.

Deltakelse på foredrag

- Den 17. april inviterte Torderød gårds venner til foredrag om Lystgårdene på Jeløy, ved Arnulf Johannessen. Per Vorum og Arve Tomt Gundersen deltok fra styret i MH.
- I september var Moss Historielag v/Per Vorum invitert av Frimurerlosjen for å snakke om historielaget og bydelen Skarmyra.
- Den 23. oktober inviterte Torderød gårds venner til foredrag av historiker Trond Svandal om historien til Værne kloster. Flere fra styret i Moss Historielag deltok.

Arbeidsgrupper

Bokprosjektet

Styret har nedsatt en arbeidsgruppe som leder Moss Historielags sitt nye bokprosjekt «Moss Utvikling og omstilling 2000-2025». Gruppen består av Svein Åge Lauritzen (leder), Pål Bjerketvedt (redaktør) og medlemmene Per Vorum, Arve Tomt Gundersen, Harald Stenerud og Kirsten Espegren. I boka er det 25 temaer og 60 skribenter. Temaene skrives av lokale forfattere med kunnskap om temaene. Det vil være en bok av og for innbyggerne i Moss. Firmaet Storybold er valgt til trykking og layout, og Katrine Bjørnstad leser korrektur.

Foto

Bokprosjektet har en fotogruppe med styremedlem Arve Tomt Gundersen og Terje Holm. Bildene til boka er i hovedsak tatt av fotograf Terje Holm, enkelte bilder er fra Jan Kronbergs samling, og noen er tatt i samarbeid med Moss Fotoklubb. Arve Tomt Gundersen har ansvaret for arkivbilder.

Markedsføring og salg

Styret har nedsatt en egen gruppe som har ansvar for promotering av den nye boka. Den består av Kirsten Espegren, Per Vorum, Harald Stenerud, Liv Berger og Silje Kjenslie. Styret har innhentet tilbud fra 2 tilbydere for å få en god markedsføring av boka. Tilbudene

inkluderer bl.a. tilgang til verktøy, videoopptak, bilder, forfatterintervjuer, annonsekampanjer mv.

Fotograppa

Fotograppas hovedmål er innsamling/digitalisering av historiske fotografier. Målet er å bygge opp et billedarkiv for å formidle bildene videre til publikum. Kontaktperson for fotograppa er Arve Tomt Gundersen. I 2024 har Moss Historielag mottatt og digitalisert billedarkivene etter Kåre Moum, Alby/Odd Eriksen, Ragnar Hagen og Knut H. Næss. I tillegg har vi en nyere billedsamling etter Jan Kronberg, med fotografier fra hele Moss. Grappa har også tatt noen digitaliseringsoppdrag for medlemmer.

Fotoarkivet etter Moss Dagblad i digital form er donert fra Moss kommune til historielaget, men ikke mottatt. (Ble mottatt 24.1.2025)

Kulturminnegruppa

Moss Historielag har i 2024 ikke hatt en egen kulturminnegruppe.

Arild Austad er Kulturminnekontakt for Riksantikvarens database for kulturminner i Moss. Det er også han som mottar og svarer på forespørsler fra publikum til MH angående kulturminner i Moss.

Moss Historielag engasjerer seg fortsatt i kulturminnearbeid, men uten at arbeidet er organisert i og utført av en egen gruppe. Arbeidet beskrives under punktet Annet – Kulturminnearbeid.

-

Transkriberingsgruppa

Grappa har ikke hatt egne oppdrag i 2024. Kunnskapene til grappa blir brukt i forbindelse med slektsforskning.

Slektsforskergruppa

Slektsforskergruppa har i 2024 bestått av Liv Berger, Hugo Hansen, Eilert Hansen, Knut Thorvaldsen, Margaret Strand og Morten Edvardsen. Grappa har våren og høsten hatt 18 møter på Moss Bibliotek og Justus for å gi bistand til publikum for å finne slektninger. Alle har vært velkomne, og møtene har vært veldig bra besøkt, særlig i vårhalvåret.

Grappa bisto også elevene på Malakoff vgs. i prosjektet «Hus og Folk». Videre gjennomførte tre medlemmer av grappa en byvandring for et amerikansk ektepar til steder i Moss hvor de hadde røtter. Vandringen kunne finne sted fordi medlemmene over lang tid hadde drevet granskning på slekta. I tillegg mottar og besvarer grappa løpende henvendelser fra publikum.

Annet

Kulturminnearbeid

Moss Historielag har i flere saker engasjert seg i å bevare og sikre kulturminner. Flere i styret har vært involvert i sakene: Per Vorum, Harald Stenerud, Camilla Gjendem og Arve Tomt Gundersen. I tillegg til enkelte medlemmer.

Høringsuttalelser

- 7.11. ble det sendt høringsuttalelse til Moss kommune ang. forslag til detaljregulering for Kanalbroa og Helgerødgata, hvor vi presiserte at kanalområdet er et av de viktigste historiske områdene i Moss. Høringsuttalelsen ble publisert i Moss Avis.

Engasjement og tiltak for å bevare lokale kulturminner

- Februar: Åpent leserbrev til Fylkeskommunen om Kanalbrua.
- Juni: Kamyrkokeren
 - Et opprop med underskrifter ble overlevert til representantene i bystyret, om bevaring av Kamyrkokeren på Verket som teknisk- industrielt kulturminne.
 - Debattinnlegg i Moss Avis om bevaring av Kamyrkokeren
- Oktober: Innspill til Moss kommune v/Byantikvaren: *Kommunedelplan for 2017-2029 for kulturminner, kulturmiljøer og kulturlandskap for (den gang) Rygge kommune og Kommunedelplanen 2017-2029 Moss*. Flere fra Moss Historielag deltok i arbeidet med å utarbeide innspillet.
- November: Innspill til Moss kommune om vår støtte til å beholde Moss by og industrimuseum. Per Vorum og Oddvar Aasen møtte opp i Rådhuset til behandlingen i bystyret for å levere støtteerklæringen.
- November: Bekymringsmelding til Moss kommune og fylkeskonservatoren ang. forfall av den verneverdige Haffnergården i Storgata 26. Bekymringsmeldingen ble publisert i Moss Avis.

Historielagets engasjement og tiltak i øvrige lokale saker

- Oktober: Innspill fra medlemmene ble sendt til Moss kommune om nytt veinavn på en parsell ved Skredderveien.
- Desember: Brev til kommunen ang. kutt i bevilgningen til bibliotekene i Moss. Brevet ble publisert i Moss Avis.